

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 30. aprīlī
(OR. en)

9094/24

Starpiestāžu lieta:
2008/0140(CNS)

ANTIDISCRIM 65
FREMP 204
GENDER 75
JAI 666
MI 428
SOC 299

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Padome
Iep. dok. Nr.:	8616/1/24 REV 1
Temats:	Priekšlikums – PADOMES DIREKTĪVA par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu neatkarīgi no reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas - <i>politikas debates</i>

Pielikumā pievienota prezidentvalsts sagatavota orientējoša piezīme, kas paredzēta politikas debatēm par minēto tematu *EPSCO* padomē 2024. gada 7. maijā.

Direktīva par vienlīdzīgu attieksmi (19. pants)

Politikas debates

Eiropas Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte, un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība (Līguma par Eiropas Savienību 2. pants). Šajā kontekstā viens no Savienības mērķiem ir apkarot diskrimināciju. Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 19. pants dod Padomei tiesības paredzēt attiecīgus pasākumus, lai cīnītos pret diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ ¹.

Pašreizējais diskriminācijas novēršanas tiesiskais regulējums Eiropas Savienības līmenī ir sadrumstalots. Tas aizsargā pret diskrimināciju nodarbinātības jomā visu LESD 19. pantā minēto iemeslu dēļ, proti, dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ ². Tomēr ārpus nodarbinātības jomas diskriminācija ir aizliegta tikai dzimuma un rases vai etniskās izcelsmes dēļ; ES līmenī nav aizsardzības pret diskrimināciju ārpus nodarbinātības jomas reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma un seksuālās orientācijas dēļ ³. Pastiprināti minimālie standarti attiecībā uz līdztiesības iestādēm drīz palīdzēs labāk īstenot pašreizējo tiesisko regulējumu ⁴.

---

¹ Turklāt LESD 153. un 157. pants pilnvaro Padomi rīkoties saistībā ar vīriešu un sieviešu vienlīdzību attiecībā uz iespējām darba tirgū un attieksmi darbā un jo īpaši saistībā ar vienādu darba samaksu par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu.

² Sk. jo īpaši Padomes Direktīvu 79/7/EEK, 2000/43/EK, 2000/78/EK, Direktīvu 2006/54/EK, Direktīvu 2019/1158/ES, Direktīvu 2022/2381/ES un Direktīvu 2023/970/ES.

³ Sk. jo īpaši Direktīvu 2000/43/EK un Direktīvu 2004/113/EK.

⁴ Sk. direktīvas, ko paredzēts pieņemt uz priekšlikumu COM/2022/688 final un COM/2022/689 final pamata.

Jaunākajā Eiropas Komisijas īstenojamā Eiropas barometra speciālaptaujā par diskrimināciju respondenti ziņoja par plaši izplatītu diskrimināciju viņu valstī reliģijas vai pārliecības (42 %), invaliditātes (49 %), vecuma (45 %) vai seksuālās orientācijas (54 %) dēļ ⁵. Aptuveni katrs piektais respondents (21 %) ziņo, ka pēdējo 12 mēnešu laikā ir personīgi izjutis diskrimināciju vai piedzīvojis aizskarošu izturēšanos. Pie piemēriem pieder 15–24 gadus vecu personu diskriminācija kafejnīcās, restorānos, bāros vai naktsklubos (25 % respondentu) un tad, kad tie apmeklē skolu vai augstskolu vai piesakās mācībām tajās (21 %). Savukārt pensionāri ziņo par diskrimināciju veikalos vai bankās (18 %) un veselības aprūpes pakalpojumu izmantošanā vai pieprasīšanā (17 %). Tas apstiprina 2018. gada ziņojumā par pamattiesībām iekļautos datus, kas liecina par īpašām problēmām, ar kurām vecāka gadagājuma cilvēki saskaras saistībā ar vienlīdzīgu attieksmi ⁶.

Saskaņā ar ES Pamattiesību aģentūras (FRA) 2019. gada datiem LGBT diskriminācija, tostarp ārpus nodarbinātības jomas, laikposmā no 2012. līdz 2019. gadam ir palielinājusies (no 37 % līdz 43 %) ⁷.

Aptuveni 25 % musulmaņu respondentu Pamattiesību aģentūras *EU-MIDIS II* apsekojumā apgalvo, ka iepriekšējos 12 mēnešos viņi ir saskārušies ar diskrimināciju savas etniskās vai imigrantu izcelsmes dēļ, tostarp reliģijas vai reliģiskās pārliecības dēļ ⁸. Aptuveni 21 % ebreju respondentu Pamattiesību aģentūras 2017. gada apsekojumā par diskrimināciju un naida noziegumiem pret ebrejiem ⁹ apgalvo, ka iepriekšējos 12 mēnešos pirms apsekojuma viņi ir saskārušies ar diskrimināciju reliģijas vai pārliecības dēļ vienā vai vairākās savas ikdienas dzīves jomās. Aptuveni 43 % personu ar invaliditāti ziņo, ka saskaras ar grūtībām ikdienas pakalpojumu izmantošanā, piemēram, pārtikas preču iegādē, banku pakalpojumos, pasta pakalpojumos, primārajā veselības aprūpē un sabiedriskajā transportā ¹⁰.

---

⁵ Eiropas Komisija, Eiropas barometra speciālaptauja Nr. 535: *Discrimination in the EU in 2023* (2023. gada decembris).

⁶ FRA (2018), *Shifting perceptions: Towards a rights-based approach to ageing*, Luksemburga, Publikāciju birojs.

⁷ *Equality in the EU 20 years from the initial implementation of the equality directives*, FRA, 2021. gada aprīlis; FRA (2020), *EU-LGBTI Survey II – A long way to go for LGBTI equality*, Luksemburga, Publikāciju birojs, 10. lpp.

⁸ FRA (2017), *Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Muslims – Selected Findings*, Luksemburga, Publikāciju birojs, 25. lpp.

⁹ FRA (2018), *Experiences and perceptions of antisemitism – Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU*, Luksemburga, Publikāciju birojs, 60. lpp.

¹⁰ FRA (2017), *From institutions to community living – Part III: Outcomes for persons with disabilities*, Luksemburga, Publikāciju birojs.

Jaunākie notikumi pasaulē ir saasinājuši diskrimināciju. Pamattiesību aģentūra jau 2022. gadā ziņoja, ka tiešsaistē “eksponenciāli pieaug” antisemitisks saturs ¹¹. Arī musulmaņi saskaras ar aizvien lielāku diskrimināciju, iebiedēšanu un aizskaršanu ¹².

Diskriminācija sabiedrībai rada izmaksas. Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta (*EPRS*) 2023. gada pētījumā tiek lēsts, ka tiesiskā regulējuma pilnveide ES līmenī radītu aplēstu neto ieguvumu 55 miljonu EUR apmērā IKP izteiksmē gadā, ja ES rīcības rezultātā par 5 % uzlabotos diskriminēto personu izglītības sasniegumi un veselības stāvoklis ¹³. Līdzīgi *EPRS* 2018. gada pētījumā par Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām ¹⁴ tiek lēsts, ka personu ar invaliditāti diskriminācijas un neiekļaušanas cena ir i) izstumšanas no darba tirgus dēļ zaudēto ienākumu izteiksmē – 468–763 miljoni EUR; ii) papildu izmaksu par piekļuvi precēm un pakalpojumiem izteiksmē – 15 – 41 miljardi EUR gadā; iii) augstākas dzīves dārdzības izteiksmē – 15 – 41 miljardam EUR; un iv) zaudētas peļņas izteiksmē zemāka izglītības līmeņa dēļ – 61–98 miljoni EUR. No otras puses, skaitļi liecina, ka saprātīgi pielāgojumu pasākumi, ja tos īsteno, parasti atmaksājas gan darbinieku produktivitātes, gan uzņēmumu ekonomisko ieguvumu ziņā. Līdzīga veida izmaksas tika aplēstas ietekmes novērtējumā, kas pievienots 2008. gada priekšlikumam direktīvai par vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz diskrimināciju dzimumorientācijas (seksuālās orientācijas) dēļ ¹⁵.

---

¹¹ [Antisemitism in 2022 - Overview of Antisemitic incidents recorded in the EU | Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra \(europa.eu\)](#)

¹² Komisijas paziņojums “Naidam nav vietas”, 2023. gada decembris.

¹³ [Increasing European added value in an age of global challenges, Mapping the cost of non-Europe \(2022-2032\)](#)

¹⁴ [Ziņojums par Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām \(2018\).](#)

¹⁵ Dok. 11531/08 ADD 1, 34. lpp.

Diskriminācijas jautājumu risināšana un tās novēršana ir arī ieguldījums Eiropas kohēzijā, konkurētspējā un noturībā savstarpēji saistītā un strauji mainīgā pasaulē. Tā nodrošina taisnīgāku sabiedrību, palielinot līdzdalību ekonomiskajā un sociālajā dzīvē un samazinot sociālo atstumtību. Nesenajā *Enrico Letta* ziņojumā “*Much More Than A Market*” (“Daudz vairāk nekā tirgus”) ¹⁶ ir izteikts novērojums, ka “pastāvīga diskriminācija, ar ko saskaras konkrētas grupas vai nu dzimuma, invaliditātes, etniskās piederības vai citu faktoru dēļ, kavē to pilnīgu līdzdalību mūsu vienotajā tirgū un grauj solījumu par iespējām visiem. Tādēļ ir vajadzīga mērķtiecīga rīcība, finansējuma atjaunošana un rūpīga pārraudzība, lai likvidētu sistēmiskus šķēršļus.” Tāpat Rīcības plānā darbaspēka un prasmju trūkuma novēršanai, ar kuru Komisija nāca klajā 2024. gada 20. martā, ir teikts, ka ir svarīgi atbalstīt aktīvāku nepietiekami pārstāvētu cilvēku iesaisti darba tirgū un apkarot diskrimināciju izglītībā, lai risinātu darbaspēka un prasmju nepietiekamības problēmu, kas draud negatīvi ietekmēt ES konkurētspēju ¹⁷.

Ierosinātā Vienlīdzīgas attieksmes direktīva

Komisija 2008. gada 2. jūlijā pieņēma priekšlikumu Padomes direktīvai, kuras mērķis ir paplašināt aizsardzību pret diskrimināciju reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ, attiecinot to arī uz jomām, kas nav saistītas ar nodarbinātību. Papildinot šajā jomā spēkā esošos ES tiesību aktus, ar ierosināto horizontālo vienlīdzīgas attieksmes direktīvu tiktu aizliegta diskriminācija minēto iemeslu dēļ šādās jomās: sociālā aizsardzība, tostarp sociālais nodrošinājums un veselības aprūpe; izglītība; un piekļuve precēm un pakalpojumiem, tostarp mājokļiem. Konsultāciju procedūrā Eiropas Parlaments savu atzinumu pieņēma 2009. gada 2. aprīlī ¹⁸. Pēc Lisabonas Līguma stāšanās spēkā 2009. gada 1. decembrī uz priekšlikumu tagad attiecas LESD 19. pants, tādējādi ir nepieciešama Padomes vienprātība pēc tam, kad ir saņemta Eiropas Parlamenta *piekrišana*.

Padome vēl nav spējusi panākt vajadzīgo vienprātību par priekšlikumu, kas tika iesniegts pirms 16 gadiem. Pēdējās politikas debatēs, kas notika 2023. gada jūnijā Zviedrijas prezidentūras laikā, ministri izskatīja veidus, kā risināt atlikušās bažas par juridisko noteiktību, subsidiaritāti un īstenošanas izmaksām.

---

¹⁶ [Enrico Letta ziņojums - Much more than a market \(2024. gada aprīlis\).](#)

¹⁷ [Darbaspēka un prasmju nepietiekamības novēršana Eiropas Savienībā – Eiropas Komisija \(europa.eu\)](#)

¹⁸ Sk. dok. A6-0149/2009. Pašreizējā Parlamenta sasaukumā par referenti tika iecelta *Alice Kuhnke* (SE/Zaļo un Eiropas Brīvās apvienības grupa).

Prezidentvalsts Beļģija ir veikusi būtisku turpmāko darbu, lai pievērstos vēl atlikušajām bažām. Tā rezultātā tapušais teksts ir izklāstīts dokumentā 8616/1/24 REV 1.

Neraugoties uz šiem centieniem, vēl nav panākta vajadzīgā vienprātība kompromisa teksta atbalstam.

Ņemot vērā minēto, ministri tiek aicināti apsvērt šādu jautājumu:

Tā kā pašreizējā kompromisa tekstā ir iekļauts risinājums trim galvenajiem atlikušajiem jautājumiem, ko izvirzījušas delegācijas un kas attiecās uz juridisko noteiktību, subsidiaritāti un īstenošanas izmaksām, kāda darbība būtu vēl nepieciešama, lai Padome Beļģijas prezidentūras laikā varētu panākt vispārēju pieeju attiecībā uz direktīvu, ņemot vērā arī to, ka pieaug diskriminācija to iemeslu dēļ un tajās jomās, ko aptver ierosinātā direktīva?
